

85 ANYS DEL BOMBARDEIG A SANT HILARI

Amb motiu del 85è aniversari del bombardeig a Sant Hilari Sacalm, durant la setmana del 31 de gener del 2024 es van difondre cinc vídeos que recollien el testimoni de persones que van viure en primera persona el bombardeig. Va ser una acció impulsada per les regidories de Cultura, Història i Patrimoni i de Comunicació amb la finalitat de preservar la memòria i documentar el dia del bombardeig i l'entrada de les tropes franquistes al municipi.

Els vídeos es van penjar a totes les xarxes institucionals de l'Ajuntament de Sant Hilari: Instagram, Facebook, Twitter i Youtube. Les escoles van poder aprofitar aquest material per treballar-lo a l'aula i diversos mitjans de comunicació, comarcals i nacionals, se'n van fer ressò. Per exemple, Catalunya Ràdio, va venir a entrevistar dos dels avis que protagonitzen els vídeos.

1. Amadeu Duran
<https://www.youtube.com/watch?v=KWHeCMllpFg>
2. Conxita Bosch i Jordi Miralpeix
<https://www.youtube.com/watch?v=C18D2ggctYk>
3. Salvador Fontané i Maria Planas
<https://www.youtube.com/watch?v=6bm8CWofPrk>
4. Maria Ripoll i Quico Miralpeix
<https://www.youtube.com/watch?v=PYLNC0DRMP0>
5. Maria Collbatallé i el testimoni de la Pepita Jordana explicat per la seva filla Anna Clos
<https://www.youtube.com/watch?v=H4nxZ8A3OPo>

Context històric

Avions alemanys van bombardejar Sant Hilari a les acaballes de la Guerra Civil Espanyola. Concretament, va ser el 31 de gener del 1939, entre dos quarts de tres i les tres de la tarda, provocant dotze morts i nombroses destrosses. Les tropes franquistes sabien que en aquesta zona hi havia edificis que feien la funció d'hospital militar, igual que a la Font Picant.

L'historiador local Àngel Serradesanferm explica així els dies previs: "El dia 29, diumenge, uns avions alemanys, Heinkel 111, fan un vol de reconeixement. El dia 30 les condicions meteorològiques no són les més adequades. Finalment, el dia 31 de

gener, cap a les tres de la tarda, una flota de 5 avions en formació, Junkers, fan acte de presència pel cantó del Montseny-Serrat, seguiran en direcció nord-oest, cap a Sant Miquel, i sembraran el pànic al seu pas.”

Uns mesos abans, el novembre del 1938, va ocórrer un fet decisiu i és que les tropes republicanes es van veure abatudes a la batalla de l'Ebre. Catalunya va quedar molt mal parada per poder afrontar l'ofensiva franquista. El 23 de desembre del 38 va començar l'atac feixista i en poc temps van aconseguir fer retirar l'exèrcit republicà Catalunya endins. A finals de gener de 1939 el front va arribar a la comarca de la Selva.

Part de la població que fugia de l'encalç franquista passava per Sant Hilari, inclòs el president de la Generalitat Lluís Companys que, fugint cap a Osor, també va estar-s'hi uns dies, del 26 al 29 de gener. Al darrere dels civils hi anaven els soldats de l'exèrcit popular per a protegir-los i part de la tropa va allotjar-se a Sant Hilari, que des del 1937 s'anomenava Fonts de Sacalm.

Avions italians i alemanys, al servei de les tropes de Franco, havien bombardejat Barcelona del 16 al 18 de març del 1937 i durant les darreres setmanes del 1938. A partir d'aquí i fins a la derrota final a Catalunya ja no hi havia exèrcit republicà ni govern i l'exèrcit franquista avançava sense fre.

Els nacionals van ocupar la província de Girona en pocs dies. Entre el 31 de gener i el 10 de febrer van avançar de Blanes a Portbou mentre més de 400.000 refugiats de Catalunya i de la resta de la Península es dirigien cap a França.

Altres poblacions properes també van ser bombardejades aquells dies:

28 de gener: Girona i Cassà de la Selva; 29 de gener: Girona i Sant Celoni; 30 de gener: la Bisbal, la Garriga i Figueres; 31 de gener: Maçanet, Sils i Sant Hilari; 1 de febrer: Girona i Sant Feliu de Guíxols.

Pocs dies després del bombardeig, el 5 de febrer de 1939, les tropes franquistes van ocupar el poble, des d'on van continuar avançant cap a Osor. Era diumenge i la plaça de l'Església va passar a dir-se “plaza del 5 de Febrero”. Els franquistes van considerar que havia arribat el dia “de l'alliberament” i van decidir que fos una data destacada en el calendari festiu local.